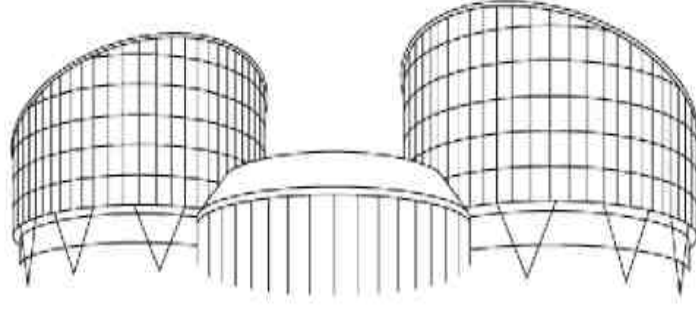

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ENVER KAPLAN v. TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 40343/08)

KARAR

STRAZBURG

25 Haziran 2013

İşbu karar AİHS'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Enver Kaplan v. Türkiye davasında*Başkan*

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danute Jociene,

Peer Lorenzen,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

NebojšaVučinić,

Helen Keller

ve İkinci Daire Yazı İşleri Müdürü Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Dairesi), 4 Haziran 2013 tarihinde yapılan müzakereler sonrasında aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan dava, Türk vatandaşı olan Enver Kaplan'ın ("Başvuran") 11 Ağustos 2008 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması'na ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu (40343/08 no.lu) başvurudan ibarettir.

2. Türk Hükümeti ("Hükümet") kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuran, özellikle tutuklu kaldığı sürenin ve yargılandığı ceza davasının süresinin uzunluğundan şikâyetçi olmaktadır.

4. Başvuru, 11 Mayıs 2009 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir. Öte yandan, Sözleşme'nin 29. maddesinin 1. fıkrası gereğince, ilgili daire tarafından davanın esası ve kabul edilebilirliği hakkında birlikte karar verilmesi kararlaştırılmıştır.

OLAY VE OLGULAR

DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuran 1970 yılı doğumlu olup Osmaniye’de ikamet etmektedir.

6. Başvuran, 10 Ekim 1999 tarihinde *Hizbullah* adlı yasadışı silahlı örgüte karşı yürütülen harekât çerçevesinde yakalanmış ve gözaltına alınmıştır.

7. Başvuran, 14 Ekim 1999 tarihinde Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi’ne çıkartılmış ve mahkeme başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

8. Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı (“Cumhuriyet Savcısı”), 22 Ekim 1999 tarihli bir iddianame ile başvuranın yasadışı silahlı örgüt üyesi olması nedeniyle, cezalandırılmasını talep etmiştir.

9. Cumhuriyet Savcısı, yasadışı silahlı örgüte üye olmak suçunu işlediği gerekçesiyle, 3 Temmuz 2000 tarihinde başvuran aleyhine yeni bir ceza davası açmıştır.

10. Başvuranın aleyhine sürdürülen ceza davaları ile ilgili olarak, belirtilmemiş olan bir tarihte birleştirme kararı verilmiştir.

11. Başvuran, 16 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5190 sayılı kanunla Türk hukuk sisteminden devlet güvenlik mahkemeleri kaldırılincaya dek Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından yargılanmıştır. Söz konusu mahkemelerin kaldırılmasının ardından, başvuranın dosyası Adana Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi’ne (“Ağır Ceza Mahkemesi”) sevk edilmiştir.

12. Adana Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi, 18 Ekim 2004 tarihli kararıyla başvuranın müebbet hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

13. 22 Haziran 2005 tarihinde Yargıtay bu kararı bozmuştur.

14. Anılan Ağır Ceza Mahkemesi, bozma üzerine yeniden ele aldığı davada, başvuranın anayasal düzeni zor kullanarak kaldırmaya teşebbüs suçunu işlediği gerekçesiyle 10 Ekim 2007 tarihinde, yeniden müebbet hapis cezası ile cezalandırılmasına hükmetmiştir.

15. Yargıtay, 30 Nisan 2009 tarihli kararı ile bu hükmü onamıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

16. Başvuran, tutukluluk süresinden şikâyetçi olmaktadır ve aşağıda belirtilen Sözleşme’nin 5 § 3 maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir:

“Bu maddenin 1 c) fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca yakalanan veya tutuklu durumda bulunan herkesin, (...) makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir.”

17. Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

18. Bu durumda AİHM, başvuranın tutukluluk süresinin Adana Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi’nin 10 Ekim 2007 tarihli kararı ile yani mevcut başvurunun tarihinden altı ay önce sona erdiğini tespit etmiştir. Sonuç olarak bu şikâyet için geç kalınmıştır ve Sözleşme’nin 35 §§ 1 ve 4 maddelerine uyarlık taşımadığından şikâyet reddedilmelidir.

II. SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

19. Başvuran, yargılama süresinin “makul süre” ilkesine uygun olmadığını iddia etmektedir.

20. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemektedir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

21. AİHM, *Ümmühan Kaplan v. Türkiye* kararında (no. 24240/07, 20 Mart 2012) **pilot karar** usulünü uygulamasının ardından Türkiye’de tazminat taleplerinin incelendiği yeni bir iç hukuk yolunun (Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu’na başvurma imkânı) oluşturulduğunu tespit etmiştir. *Turgut ve diğerleri v. Türkiye* kararında (no. 4860/09, 26 Mart 2013) ise başvuranların iç hukuk yollarını, bu bağlamda anılan yeni iç hukuk yolunu tüketmedikleri gerekçesiyle yeni bir başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verdiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, bu kararı verirken, özellikle de bu yeni hukuk yolunun öncelikle yargılama süresine ilişkin şikâyetlerin giderilmesi bakımından makul bakış açıları sunabilecek nitelikte ve ulaşılabilir olduğunu göz önünde bulundurmuştur.

22. Mahkeme, aynı zamanda *Ümmühan Kaplan* pilot kararında (anılan 77. paragraf), Hükümet’e daha önce gönderilen bu tür başvuruların incelenmesini normal usulle yürüteceğini özellikle belirttiğini hatırlatmaktadır. Ayrıca AİHM, Hükümet’in somut olayda bu yeni hukuk yoluna ilişkin herhangi bir itiraz ileri sürmediğini dikkate almaktadır.

23. Yukarıda belirtilenler ışığında, Mahkeme, mevcut başvuruyu incelemeye devam etmeye karar vermiştir. Ancak bu sonuç, gönderilen diğer başvurular bakımından Hükümet tarafından muhtemelen ileri sürülebilecek böyle bir itirazın incelenmeyeceği anlamına gelmemektedir.

24. Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrası bağlamındaki şikâyetin AİHS’ nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve herhangi bir kabul edilemezlik unsurunun bulunmadığını tespit eden Mahkeme, söz konusu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.

B. Esas hakkında

19. AİHM, söz konusu yargılama sürecinin, başvuranın 10 Ekim 1999 tarihinde yakalanmasıyla başladığını ve 30 Nisan 2009 tarihinde Yargıtay'ın kararıyla son bulduğunu tespit etmektedir. Dolayısıyla, başvuranın yargılandığı ceza davası süresi dokuz yıl, altı ay ve yirmi gün sürmüştür.

20. AİHM, yargılama süresinin makul olup olmadığının, davanın koşullarına göre ve hukuk felsefesi tarafından sunulan ölçütler dikkate alınarak, özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranın ve ilgili organların tutumuna göre belirlendiğini hatırlatmaktadır. (bkz, diğer pek çok hususun yanı sıra, *Pélissier ve Sassi v. Fransa* [BD], no. 25444/94, § 67, AİHM 1999-II).

21. AİHM, bu durumdakine benzer sorular doğuran davaları defalarca ele almıştır ve Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlalini tespit etmiştir (bkz. *Daneshpayeh v. Türkiye*, no. 21086/04, 16 Temmuz 2009).

22. Kendisine sunulan bütün unsurları inceledikten ve konu hakkındaki hukuk felsefesini göz önünde bulundurduktan sonra AİHM, bu durumda yargılama süresinin çok uzun olduğuna ve “makul bir süre içerisinde yargılanma hakkının” gerekliliğine cevap verilmediğine karar vermiştir.

23. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

24. Sözleşmenin 41. maddesinin şartlarına göre,,

“Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Zarar

25. Başvuran, maddi ve manevi zararlarının karşılığında 15.000 (EUR) (AVRO) talep etmektedir.

26. Hükümet, bu talebe itiraz etmektedir.

27. AİHM, tespit edilen ihlal ve ileri sürülen maddi zarar arasında bir nedensellik bağı kuramamış ve bu talebi reddetmiştir. Buna karşılık AİHM, manevi tazminat olarak başvurana 5000 EUR (AVRO) ödemenin uygun olacağını değerlendirmiştir.

B. Gecikme Faizi

28. AİHM, gecikme faizinin, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesi gerektiğine hükmetmektedir.

BU GEREKÇELERLE, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvurunun, ceza davasının süresine ilişkin şikâyet yönünden kabul edilebilir, diğer kısımların kabul edilemez olduğuna;
 2. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine;
 3. a) Davalı Devlet'in Başvurana üç ay içerisinde manevi tazminat için 5.000 EUR (Beş bin Avro) ve buna ek olarak ödenebilecek her türlü vergiyi ödemesi gerektiğine,
b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacağına;
 4. Diğer kısımlar için adil tazmin talebinin reddine;
- karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 25 Haziran 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan